

ἐπετέλεσεν ἀκόμη τὸ μέγα ἔργον οὐδ' ἐπέστη ὁ καιρὸς πρὸς τοῦτο· ἀλλὰ πρὸς δημιουργίαν αὐτοῦ παρασκευάζεται. Θαρρεῖ καὶ ἐλπίζει καὶ πιστεύει. Αἰσθάνεται νέαν ζωὴν σαλευομένην μέσα εἰς τὰ σπλάγγνα τῆς· ὅταν ἐπιστῇ τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, θὰ ἐξωτερικευθῇ ἡ ζωὴ αὕτη. Ὑπάρχουν περίοδοι πνευματικῆς ἐνεργείας, τὰς ὁποίας δὲν δύναται νὰ φωτίσῃ τὸ παλαιόν, καὶ δὲν ἀρκεῖ νὰ φωτίσῃ τὴ παρὸν. Αἱ περίοδοι αὗται δέχονται τὴν ἀμυδράν, ἀλλὰ γλυκυτάτην ἀνταύγειαν τοῦ προσεγγίζοντος μέλλοντος... καὶ εἶνε ὡς κόσμος μόλις ἐξυπνῶν, ξαφνισμένος ἀκόμη ἀπὸ τὸν ὕπνον, νυσταλέος, τρίβων τοὺς ὀφθαλμούς, δυναμωμένος ἐν τούτοις καὶ ἀποφασισμένος νὰ ἀναλάβῃ ἐργασίαν, διότι καταλαμβάνει ὅτι πολὺ ἐκοιμήθη. Ἡ σύγχρονος Νεότης τοιαύτην περίοδον διέρχεται, κρισιμωτάτην. Διδάσκαλοι καὶ ποιηταί, τῶς ἄγνωστοι ἢ παραγνωριζόμενοι, ἐπιβάλλονται λεληθότως ἢ αἰφνιδίως εἰς τὸν σῶμασμον καὶ τὴν λατρείαν τῆς. Διάφοροι ἐπιδράσεις σημειοῦσιν ἐπ' αὐτῆς τὰ ἔχνη των διαβατικώτερα ἢ σταθερώτερα. Εἰς ὅ,τι χθὲς ἀπέβλεπε μετὰ δέους, σήμερον μετὰ θάρρους ἀτενίζει· ὅ,τι χθὲς ἀπέφυγε, σήμερον περιπτύσσεται· ὅ,τι ἠνείχετο χθὲς, σήμερον ἀποκηρύττει. Διὰ πολλὰ διστάζει ἀκόμη· οἱ δισταγμοὶ τῆς ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ἐξελείφονται. Ἡ δημοτικὴ γλῶσσα — «ψυχὴ καὶ γλῶσσα ἓνα εἶνε» λέγει λαμπρῶς ὁ Ψυχάρης, εἰς ἐκ τῶν διδασκάλων τῆς συγχρόνου Νεότητος, — δὲν θεωρεῖται πλέον ὑπ' αὐτῆς ὡς ἰδίωμα, ἀλλ' ὡς αὐτὴ ἡ μία, ἡ ἀδιαίρετος, ἡ ἀληθινή, ἡ ἔθνικὴ γλῶσσα, τὴν ὁποίαν κούφως παρεῖδον οἱ σχολαστικοί, ἀλλὰ βαθυφρόνως διείδον οἱ ποιηταί. Ἡ χρῆσις αὐτῆς ὁσημέρως βελτιώτερον εἰσχωρεῖ καὶ εἰς τὰ εἶδη ἐκείνα τοῦ λόγου, διὰ τὰ ὁποῖα, δυνάμει μωρῶν προλήψεων, ἐκρίνετο ἀκατάλληλος. Ἡ ψευδοποίησις τῶν λογιωτάτων μᾶς ἄφησε χρόνια. Τὴν χρῆσιν τῆς καθαρουμένης ὡς ἀνὰ π ὀ δ ρ α σ τ ο ν ἀ ν ἄ γ κ η ν ἀποδέχεται ἀκόμη ἡ Νεότης ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ· θὰ ἔλθῃ ὥρα καθ' ἣν ἡ ἀνάγκη αὕτη δὲν θὰ ὑφίσταται. Ὑπάρχουν νέοι ποιηταί, οἱ ὁποῖοι τὸ συλλογίζονται ἂν θὰ ἠμπορέσουν πλέον νὰ γράψουν τὸ διήγημα εἰς τὴν μέχρι τοῦδε ἐπικρατήσαν ἐν αὐτῷ καθαρουμένην. Καὶ ὑπάρχουν ἄλλοι ἀποκλειστικῶς καὶ θαυμαστῶς διηγηματογραφῶντες διὰ τῆς δημοτικῆς. Μέγα βῆμα πρὸς τὴν ἐνότητα τῆς φιλολογικῆς γλώσσης! Ἀλλὰ μὴ γένοιτο νὰ παραγνωρίσω τὴν ἀξίαν τῶν ἔργων ὅσα δὲν ἔχουσι τὸ χρίσμα τῆς λεγομένης δημοτικῆς. Ἡ ποιητικὴ γλῶσσα βέει πολλάκις ἐν κλίτῃ εὐρυτέρᾳ καὶ τῆς αὐστηρᾶς καθαρουμένης καὶ τῆς ἀκριβοῦς δημοτικῆς. Τὸ διήγημα θριαμβεύει· ὅχι πλέον ἀναγέννησις, ἀλλὰ ἡ γέννησις τοῦ ἑλληνικοῦ διηγήματος τετελέσθη, νομίζεις, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. Περισπούδαςτος εἶνε ἡ διηγηματογραφικὴ

κίνησις τοῦ ἐκπνεύσαντος ἔτους. Ἐναμίλλως αὕτη αγωνίζεται νὰ βαδίσῃ ἢ ποιήσῃ· ὅχι πλέον παρωδικαὶ καὶ αἰσθηματικαὶ φωνασκαίαι, ἀλλὰ ἰδέαι καὶ αἰσθήματα! Ὁ ἠρωισμὸς, ὡς τὸν ἐμελέτησεν ὁ Βαλκωρίτης, λαμπρῶς ἐπετέλεσε τὸ ἔργον του· ἀπόκειται εἰς αὐτὸν ὁ στέφανος τῆς Δικαιοσύνης· ὁ ρομαντισμὸς, ὡς τὸν ἐξέπροσώπησεν ὁ Παράσχος, ἐξέπνευσε πρὸ πολλοῦ. Φιλοσοφικὴ τις αἴρα ἐπιπνέει τῆς ποιήσεως, εἰρόνουσα καὶ τῆς ἠρωϊκῆς καὶ τῆς ρομαντικῆς ἐμπνεύσεως τοὺς ὁρίζοντας, καὶ νέους ὁρίζοντας διανοίγουσα. Ἡ ἐμπνευσις φλογίζει τὴν φαντασίαν τῶν νέων ποιητῶν· ἀλλὰ τῆς ἐμπνεύσεως ἀπαραίτητος ἀρωγὸς εἶνε ἡ μελέτη. «Ὁ στοχασμὸς ὀλόγοργος, ἡ τέχνη ἀργή», κατὰ τὴν βαθείαν ἔκφρασιν τοῦ Μαρκοῦ. Οὐδὲν μᾶλλον ἔμπνουν καὶ αὐτόματον τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ποιήσεως, ἀλλὰ καὶ οὐδὲν τεχνικώτερον καὶ μελετητικώτερον αὐτῆς. Οἱ στίχοι τῆς συγχρόνου Νεότητος δὲν σπείρονται καὶ δὲν γεννῶνται αὐτοστιγμῆ καὶ ἀφθόνως, ὡς ἄλλοτε· ἀλλ' οἱ γεννώμενοι δυνατὸν νὰ μὴ εἶνε πάντες μεγάλοι· τὴν ἐπιβολὴν, ἀλλὰ πάντες εἶνε διεσκευασμένοι καλλιτεχνικώτερον, τούτέστι ποιητικώτερον. Ὅχι πλέον τετριμμένη ῥητορικὴ, ὅχι πλέον ἔμμετρος ἀρθρογραφία. Τὰ τοῦ Καίσαρος ἀπεδόθησαν τῷ Καίσαρι.

Οἱ ἀρχαῖοι ἀπεικόνιζαν τὴν Μοῦσαν Πολύμνιαν σίνουον καὶ συλλογισμένην, οὐδὲν φέρουσαν σύμβολον, ὑψοῦσαν τὸν δάκτυλον ἐπὶ τοῦ στόματος, σιγηλὴν, καὶ ἐκφραστικὴν. Ἡ Μοῦσα Πολύμνις εἶνε πιστὴ εἰκὼν τῆς φανταζομένης, αἰσθανομένης καὶ δημιουργοῦσας Νεότητος, ὡς τὴν καταλαμβάνει ἀνατέλλον τὸ 1892.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΑ

ΜΙΑ ΤΡΥΠΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΗΝ

Ἐν ἀπὸ τὰ πολλὰ ἐπιστημονικὰ περίεργα τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως ἐν Σικάγῳ θὰ εἶνε καὶ ἡ συλλογὴ ἐν εἰδικῷ περιπτέρῳ, τῶν παρατηρήσεων καὶ τῶν δειγμάτων, ἅτινα θὰ ἐξαχθῶσιν ἐκ μιᾶς τρύπας τῆς γῆς, ἥτις θὰ εἶνε ἡ βυθιτέρα τῶν μέχρι τοῦδε. Ἀμερικανικὴ τις ἐταιρεία ἐξαγωγῆς ἐλαίου τῆς νάρθας, λέκτητα φρέαρ, οὐ τὸ βάθος κατέρχεται εἰς 1500 μέτρα. Ἡ τρύπα αὕτη 18 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου διαμέτρου διήλθεν ἤδη διὰ παχέων στρωμάτων ἀνθρακος, χρυσοφόρου χύματος, σιδήρου καὶ ἄλλων μετάλλων. Ἡ Κυβέρνησις σκοπεύει, ἅμα ἡ τρύπα αὕτη ὑπερβῇ τὰ 1500 μέτρα, ν' ἀναθήσῃ εἰς ἰδικούς τῆς μηχανικούς τὴν ἐξκαλοῦθῃσιν τῆς διατρήσεως πρὸς ἐνεργεῖαν ἐπιστημονικῶν παρατηρήσεων.

Τοιοῦτον ἐπιστημονικὸν πείραμα γινόμενον τῇ βοήθειᾳ εἰδικῶν ἐργαλείων θὰ καταστῇ λίαν

Ε Δ Ω Κ' Ε Κ Ε Ι

Ὁ σκύλος τοῦ Τσάρου

Ἐν τῶν σπουδαιωτάτων προσώπων τῶν Ἀνακτόρων τῆς Γκατσίνης ἐν Πετροπόλει εἶνε ὁ μέγας δανικὸς σκύλος Πέτρος, ὅστις εἶνε πάντοτε ἐξηπλωμένος ἐν τῇ αἰθούσῃ τῇ ὀδηγούσῃ εἰς τὰ ἰδιαιτέρα δώματα τοῦ Τσάρου. Ὁ σκύλος οὗτος, ὅστις λέγεται ὅτι εἶνε ὁ μέγιστος τοῦ εἴδους του, ἐδόθη εἰς τὴν Γκατσίναν ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς, Βασιλέως τῆς Δανίας, πρὸ 4 περίοι ἐτών. Ὁ Τσάρος τοσοῦτον τὸν ἠγάπησεν, ὥστε συνοδεύεται πάντοτε ὑπ' αὐτοῦ, θεωρῶν αὐτὸν ὡς τὸν πιστότερον φίλκακα, εἰς ὃν δύναται νὰ ἐμπιστευθῇ Ὁ Πέτρος δι' ἄγνωστον λόγον εἶχεν ἀντιπαθήσῃ ἕνα τῶν φρουρῶν καὶ οὐρλίαιζεν ὡσάκις τὸν ἐβλεπε. Κατὰ τοῦ φίλκακος τούτου οὐδὲν ὑπῆρχε παράπονον, ἐν τούτοις διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν σκύλον τὸν ἀπεμάκρυναν. Ἄλλοτε πάλιν ὁ Πέτρος ἐξαγριωθεὶς ἄνευ αἰτίας κατὰ τινος τῶν φρουρῶν, ἐπετέθη καὶ τὸν ἔδακνεν ἀνηλεῶς. Ὁ Τσάρος ἀκούσας τὰς κραυγὰς τοῦ φρουροῦ προσέδραμε, τὸν ἀπήλλαξε τοῦ σκύλου καὶ τῷ ἔδωκε χρηματικὸν τι ποσόν. Διέταξεν ὅμως ν' ἀπομακρύνῃσιν καὶ τὸν φρουρὸν τοῦτον ἐκ τῶν Ἀνακτόρων.

Γυναῖκες ἀμαξηλάται

Μία τῶν πλέον αλλοκότων ἀστυνομικῶν διατάξεων εἶνε ἡ ἰσχύουσα ἐν Σικάγῳ, ὅπου ἀπαγορεύεται νὰ τρέχῃ ἄμαξα εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ περιπάτου ἄνευ ἐπιδάτιδος γυναικός. Τὸ μέτρον τοῦτο ἐκρίθη μεροληπτικὸν καὶ ἐναντίον τοῦ ἐλευθέρου συναγωνισμοῦ μεταξὺ λεωφορείων καὶ ἀμαξῶν. Αἱ ἐταιρίαι τῶν λεωφορείων ἀντεπεξεργόμεναι κατὰ τῆς εἰρημένης ἀστυνομικῆς διατάξεως, προσέλαβον γυναῖκας ὡς ὀδηγοὺς καὶ ἀμαξηλάτας, σχεδιάσασαι δι' αὐτὰς κατάλληλον ἐνδυμασίαν μετὰ κασκέτου ὁμοίου πρὸς τὸ τῶν ναυτῶν καὶ κομψῆς μάστιγος.

Ἠρόποις ὑπὲρ τῶν γυναικῶν

Εἰς γεῦμα διδόμενον ὑπὸ ὁμίλου καλλιτεχνῶν εἰς τὸ ὅποιον παρεκάθηντο κληθέντες καὶ λόγιοι πολλοὶ καὶ δημοσιογράφοι, ὑψώσας τὸ ποτήριον εἰς ἕκ τῶν τελευταίων τούτων εἶπε :

— Κύριοι, προπίνω ὑπὲρ τῶν γυναικῶν. Naί, κύριοι, ὑπὲρ τῶν γυναικῶν, διότι ἄνευ αὐτῶν δὲν θά ὑπῆρχε τέχνη καὶ ἴσως ἴσως δὲν θά ὑπῆρχον καὶ καλλιτέχνη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ τὴν ἐπίσημον ἀπογραφὴν ἐν Γαλλίᾳ κατηγαλῶθη τὸ 1890 ταμβάκος ἀξίας 64 ἑκατομμυρίων φράγκων καὶ καπνὸς 250 ἑκατομμυρίων.

+

ἐνδιαφέρον. Οἱ μηχανικοὶ θὰ σημειώσωσιν ἐπιμελῶς πᾶν ὅ,τι θὰ συμβῇ καὶ θὰ συλλέξωσι πολυάριθμα δείγματα πάντων τῶν στρωμάτων, ἵνα οὕτω καταριθῇ ἡ διαδοχικὴ σειρὰ τῆς γεωλογικῆς διαμορφώσεως τοῦ γηίνου φλοιοῦ.

Μέγισται ὅμως δυσχέρειαι θὰ συναντηθῶσι βαθύτερον κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην. Ὡς γνωστὸν εἰς βάθος 3000 μέτρων ἡ θερμοκρασία ἀνέρχεται εἰς 100 βαθμούς, διατηροῦσα τὸ ὕδωρ εἰς ἀτμώδη κατάστασιν. Ἡ θερμότης αὕτη βαίνει αὐξάνουσα ἐφ' ὅσον προχωροῦμεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς, ἔνθα ἐκτείνονται ἀχανῆ στρώματα πεπρωμένης λάβης. Ἡ πρωτοφανὴς λοιπὸν αὕτη ἀπόπειρα ἐξερευνήσεως τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς γῆς, ἐὰν ἐπιτύχῃ, θὰ παραγάγῃ βεβαίως σπουδαιότατα καὶ ποικιλώτατα ἐπιστημονικὰ ἀποτελέσματα.

Παρόμοιόν τι, ἀλλ' ὑπὸ τερατώδη τύπον εἶχε προτείνει πρὸ πολλοῦ γεωλόγος τις Ἀργεντινὸς Μαρτινέζ. Οὗτος ἐπρότεινε νὰ γείνη παμμεγέθης τρύπα διήκουσα μέχρι τοῦ κέντρου τῆς γῆς, ἥτοι εἰς βάθος 6400 χιλιομέτρων. Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου ὁ Μαρτινέζ ἐπρότεινεν, ἵνα ἕκαστον πολιτισμένον κράτος προσφέρῃ κατ' ἕτος ἑκατομμύριά τινα. Τὸ τοιοῦτον ὅμως σχέδιον ἐθεωρήθη ἔκτοτε παντελῶς ἀνεκτέλεστον.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ σημειοῦμεν ἐνταῦθα χάριν τῶν ἀναγνοστῶν τῆς «Ἐστίας» καὶ τὰ βαθύτατα τῶν γνωστῶν φρεάτων.

Ἐν Γερμανίᾳ παρὰ τὴν Δουρεμβέργην ὑπάρχει φρέαρ βάθους 1750 μέτρων. Εἰς τὰ ἱερυρωρυχεῖα τοῦ Πρίμβραχμ ἐν Βοημίᾳ δύο φρεάτα ἔχουσι βάθος 1100 μέτρων. Τὸ αὐτὸ βάθος ἔχει καὶ φρέαρ τι ἐν Ζεμάπ τῆς Βελγικῆς.

Ἐν τῶν περιεργωτάτων φρεάτων εἶνε καὶ τὸ τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου ἐν Βελγικῇ, ὑπερβαῖνον τὰ 1000 μέτρα. Ἡ ἐξ αὐτοῦ ἡμερησίᾳ ἐξαγωγή γαιανθράκων ἀνέρχεται εἰς 500 τόνους, τὸ δὲ πλάτος του εἶνε τριῶν μέτρων. Ὁ ἀνεκκυστήρ τὸ διατρέχει ἐντὸς 80 δευτερολέπτων, ἥτοι μὲ ταχύτητα 12 μέτρων κατὰ δευτερολεπτον. Ἡ ἐν αὐτῷ θερμοκρασία χάρις εἰς ἰσχυρὰς ἀεροποιητικὰς μηχανὰς δὲν ὑπερβαίνει τοὺς 25 βαθμούς. Ἡ θερμοκρασία αὕτη εἶνε σχετικῶς μικρὰ παραβαλλομένη πρὸς τὴν τῶν μεταλλείων τοῦ ἀργύρου ἐν τῷ Εἰρηνικῷ, ἔνθα αὕτη ὑπερβαίνει τοὺς 50 βαθμούς.

Εἰς ἑννέα δισεκατομμύρια φράγκα ὑπολογίζεται τὸ ἐτήσιον προῖδν πάντων τῶν μεταλλείων τῆς γῆς. Τὸ τρίτον τοῦ ποσοῦ τούτου ἀναλογεῖ εἰς γαιάνθρακας. Ὡν τὰ πλουσιώτατα ὀρυχεῖα κατέχει ἡ Ἀγγλία. Πλουσιώτατα ἐπίσης μεταλλεῖα, ἀνεκμετάλλευτα ὅμως, κατέχουσιν αἱ Ἠνωμένα Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς, αἱ Ἰνδίαί καὶ ἡ Κίνα. Σ*